

Oddział II.

Nr 22303 /II. Inf/II/C.

Szt. Gen. tel. 21.

8802 J2
Warszawa dn. 21. sierpnia 1922 r.

Ścisłe tajne

trzymać pod zamknięciem!

O d p i s.

DO

PANA MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH

w W a r s z a w i e.

Mam zaszczyt przesłać w załączeniu do wiadomości opinie zjazdu przedstawicieli wojskowych Polski i Państw Bałtyckich w Rewlu w sprawie projektu rozbrojeniowego Rosji Sowieckiej.

Odnosnie punktu 2 i 3 muszę się zastrzec, że są one stanowczo nie do przyjęcia oraz wnoszę na usunięcie ich przy pomocy staran M.S.Zagr. z dalszych pertraktacyj na przyszłej konferencji dyplomatów. Punkt 3 ściśle wojskowy jest zdaniem moim nie tylko bezwartościowym, lecz wręcz dla Polski szkodliwym. Przedstawia on równie problematyczną wartość dla małych państw bałtyckich.

Oba kwestjonowane powyżej punkty znalazły się w "Opinie zjazdu ekspertów wojskowych" ze względu na jednomyślne w tych punktach stanowisko reprezentantów Szt.Gen. i państw bałtyckich. Eksperci polscy nie zgłosili votum separatum, lecz tylko zaznaczone powyżej zastrzeżenia, pragnąc uniknąć różdźwięku, oraz zdając sobie jednocześnie sprawę, że cała opinia ma charakter nieobowiązujący, ad referendum odnośnych Rządów.

Stanowisko Szt.Gen. polskiego nadal wyraża się w tem, aby w ewentualnych dyskusjach z bolszewikami co do rozbrojenia /względnie w przygotowawczych konferencjach z państwami bałtyckimi w tej sprawie/ zupełnie wyraźnie zaznaczać, iż żadne rozważanie natury techniczno-wojskowej /wysokość armji, jej organizacja, dyslokacja i.t.p./ nie są możliwe, ani celowe. Nie mam natomiast ze stanowiska obrony państwa żadnych zastrzeżeń co do rozważań i dyskusji, które w rezultacie prowadzą do politycznych zapewnień o trwałości pokoju i

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

stabilizacji położenia na wschodzie.

Sadzę, iż dzięki nieobowiązującemu charakterowi opinii
zjazdu rewelskiego, taktyka powyższa nie będzie przedstawiać
dla m.S.Zagr. i jego organów większych trudności.

2 załączniki:

SZEF SZTABI GENERALNEGO:

Za zgodność odpisu:

/-/ SIKORSKI

Generał dywizji.

Murawski

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

Warszawa, dnia 21. sierpnia 22.

/SZTAB GENERALNY/

L.22363/II.Inf/II/C.

Szt.Gen.tel.21.

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

W W a r s z a w i e.

Przedkładam do wiadomości.

2 ref.

Szef Oddz. II. Szt. Gen.

Matuszewski
MATUSZEWSKI

Ppłk.p.d.Szt.Gen.

8802

O d p i s .

U w a g i .

Ścisłe tajne
trzymać pod zamknięciem!

Do protokołu konferencji Przedstawicieli Wojskowych Estonji,
Finlandji, Łotwy i Polski.

Państwem Bałtyckie / Estonia, ~~Finlandja~~ Finlandja i Łotwa/ przy-
ły na konferencję z przeświadczeniem konieczności wysunięcia okre-
ślonego projektu ograniczenia zbrojen. Konieczność tę umotywowano:

a/. Potrzebą przedstawienia realnych propozycji rządowi, które
tych propozycji oczekują dla oparcia na nich pertraktacji z rządem
sowieckim.

b/. Unieszkodliwienie propagandy bolszewickiej, która wrazie odmo-
wy miałaby możliwość przemawiania i do mas robotniczych państw bał-
tyckich.

c/. Chęcią wysunięcia takich warunków, które byłyby nie do przy-
jęcia dla bolszewików, a przez to ich zmusiły do zerwania rozmów
na ten temat.

Konsekwencją takiego stanowiska było wysunięcie ośmiu różnych
projektów technicznego charakteru, popartych przez wszystkich prawie
delegatów państw bałtyckich.

Przeciwstawienie się technicznej płaszczyźnie rozmów z bolsze-
wikami, było dążeniem delegatów polskich, przerzucenie punktu ciężko-
ści na stronę polityczną. Wynikiem tego stanowiska jest charakter
deklaracyjny części protokołu oraz punkt pierwszy wniosków.

Punkt 3 mający charakter techniczny został przyjęty z zastrze-
żeniem, iż nie będzie obowiązywał Polski, zgodnie z ustnym postano-
wieniem na Sztam Generalny Polski prawo zmiany sformułowania tej
części punktu trzeciego, gdyby obecna redakcja nie odpowiadała tre-
ści wniesionych zastrzeżeń.

Propozycja w punkcie trzecim zawarta, którą wysunął delegat
fiński gen. Enckell została bardzo żywo przyjęta przez delegatów

Estonji i Łotwy. Państwa bałtyckie widzą w nim ochronę przeciw niespodziewanemu atakowi na ich państwa i zmniejszenie niebezpieczeństwa, płynącego z płytkości ich terenu państwowego.

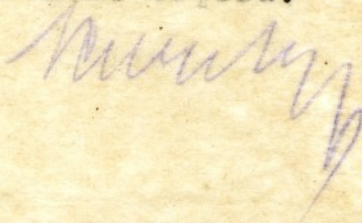
Z uwagi na trudności, zwalczania tej opinii, nie chcąc aby pierwsza konferencja wojskowa z państwami bałtyckimi zwiększała w nich obawy przed supremacją polską, w końcu, wobec tego, że uchwały konferencji nie mają charakteru definitywnego, a są jedynie wskazaniem dla konferencji politycznej, przedstawiciele polscy ograniczyli się tylko do wniesienia wspomnianej poprawki.

Drugim punktem protokołu, zasługującym na uwagę jest punkt czwarty.

Zawarte w nim klauzule mówią jedynie o ograniczeniach morskich, które objąć mają Rosję Sow. Punkt powyższy rozpatrywany był wyłącznie w płaszczyźnie jednostronnych klauzul, które obowiązywałyby miały Rosję Sow.

Wspomnieć jednakże należy, iż w opracowaniu Sztabu Estońskiego znajduje się projekt neutralizacji morza Bałtyckiego. Wspomniany projekt ani jego zasady nie były przedmiotem dyskusji z żadnego z dwu tematów konferencji.

za zgodność odpisu:

Secrète
trzymać pod zamknięciem!

C o p i e .

Avis de la Conférence des délégués militaires d'Esthonie, de Finlande, de Lettonie et de Pologne, concernant la proposition de la Russie Soviétique relative à une réduction proportionnelle des forces armées.

Les délégués militaires d'Esthonie, de Finlande, de Lettonie et de Pologne, réunis à Tallinn /Rêwel/ pour échanger leurs points de vue sur la proposition du gouvernement de la Russie Soviétique relative à une réduction proportionnelle des forces armées, d'un côté des Etats susnommés, et de l'autre de la Russie Soviétique en sont venus à l'unanimité aux conclusions suivantes:

- 1/. le gouvernement de la Russie Soviétique ayant été forcé par des difficultés économiques à une réduction de l'armée rouge, a lancé la proposition susdite tant dans des buts d'agitation, que dans l'espoir de reconstituer à son profit la proportion antérieure entre l'armée rouge et les forces armées des Etats des pays limitrophes à la frontière ouest de la Russie;
- 2/. les propositions quelles qu'elles soient que soumettront vraisemblablement les délégués de la Russie Soviétique à la conférence envisagée, viseront sans aucun doute une réduction importante des forces armées de l'Esthonie, de la Finlande, de la Lettonie et de la Pologne.

Pareilles propositions devront à priori être reconnues comme inacceptables, les forces armées actuelles des Etats susnommés étant déjà réduites à des minimums de ce que ces Etats estiment être absolument nécessaire pour assurer

la défense de leur territoire contre la Russie. Ces minimums d'effectifs ne pourraient donc être dépassés sans exposer l'existence des dits Etats à des risques importants.

Reconnaissant en outre:

- a/. qu'une réduction des forces armées de tout Etat représenté à la présente conférence pourrait, vu la situation politique actuelle devenir possible que dans le cas où tous les Etats d'Europe en fassent autant et à la condition en outre que tous ces derniers Etats conviendraient entre eux de garantir effectivement la sécurité de chacun d'eux.
 - b/. que tant que ces conditions ne seront pas réalisées la paix entre deux pays ne saurait être garantie que par le respect pour des obligations d'ordre moral prises par eux à cet effet, ainsi que, d'autre part, par la réalisation de certaines mesures, basées sur le principe de la réciprocité et propres à écarter la possibilité d'une agression par surprise du côté de l'un contre l'autre.
 - c/. que tant dans l'intérêt du maintien de la paix que pour parer aux fins de propagande de la Russie Soviétique, il serait nécessaire, que les Etats invités à la conférence envisagée opposent aux propositions égoïstes de la Russie Soviétique d'autres propositions donnant à leurs peuples la preuve de l'esprit sincèrement pacifique qui les anime et fondées sur les principes de l'équité et de la justice;
 - d/. que les pourparlers d'ordre militairement-technique avec la Russie Soviétique se heurteront sans aucun doute à des difficultés insurmontables et n'aboutiront pas à des résultats acceptables pour les Etats représentés à la conférence vu l'impossibilité de résoudre convenablement le problème d'une réduction proportionnelle des forces armées.
- les délégués militaires estiment, qu'il serait opportun

de soumettre à la conférence envisagée les propositions suivantes:

- 1/.échanger mutuellement des déclarations de non-agression,
- 2/s'engager mutuellement à résoudre plus tard la question de la réduction des forces armées sur la base des principes adoptés à ces memes fins par la Ligue des Nations;
- 3/.limiter sur la base de la réciprocité les effectifs armés à entretenir en temps de paix dans des zones frontières établies à cet effet. L'improtace de ces effectifs ne devra pas dépasser celle qui sera considérée comme absolument nécessaire pour la garde immédiate de la frontière et pour le maintien de l'ordre public à l'intérieur des zones susdites.

La réalisation de cette mesure constituerait pour les pays représentés à la présente conférence la meilleure garantie contre une invasion par surprise de leur territoire par des forces soviétiques ,capable non seulement d'entraver le cours régulier de la mobilisation et de la concentration de leurs armées ,mais meme de les priver de toutes possibilités de se défendre .L'acceptation par les bolcheviques de la proposition susdite serait donc le but principal à atteindre à la conférence envisagée.

La mesure proposée ci-haut ne pourrait etre appliquée à la Pologne, les conditions particulières dans lesquelles elle setrouve actuellement ne lui permettant pas d'accéder à la proposition susdite tant que ces conditions resteront en viguer;

- 4/.réduire les forces maritimes de la Russie Soviétique dans la mer Baltique conformément aux exigences d'une défense effective de ses cotes sur la dite mer, vu qu'après l

PI
II

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

11

démolition de la puissance maritime de l'Allemagne, la Russie Soviétique n'y a plus besoin pour sa défense d'une flotte d'attaque.

Les délégués militaires estiment, qu'à la question susdite se trouve étroitement liée la nécessité d'interdire l'entretien ainsi que l'introduction dans la mer Baltique des bâtiments de guerre, mesurant un tonnage et armés de calibres supérieurs à des normes établies à cet effet.

Tallinn

Le 3 août 1922.

Délégués Militaires:

de l'Esthonie: /-/ Paul Lill

/-/ L. Torwand col.

de la Finlande: /-/ O. Enckell

de la Lettonie: gen. M. Penikis

/-/ Ramats col. ltn.

de la Pologne: /-/ Piskor col.

/-/ Schätzel cmdt.

Pour copie conforme:

Murawski